

БФ «ПСП-ФОНД»

Муҳожир аёллар муҳожир аёлларга маслаҳат беришади

Россия ҳаётига оид фойдали
маслаҳатлар

Санкт-Петербург
2019

**Муҳожир аёллар
муҳожир аёлларга
маслаҳат беришади**

**Россия ҳаётига оид фойдали
маслаҳатлар**

**Санкт-Петербург
2019**

Азиз ўқувчи аёллар!

Россияга келиш — осон иш эмас.

Ҳар куни аёл олдида уларга жавоб топиш ҳар доим ҳам осон бўлмайдиган кўплаб саволлар кўндаланг бўлади. Муҳим вазифаларни ҳал этмоқ зарур: патент олиш, турар-жой ва иш топиш, болаларни боғчага ёки мактабга расмийлаштириш.

Сизларнинг кўпларингиз бу масалаларни ҳал қила туриб, билагонларга ва экспертларга айланасизлар ва бошқаларга қимматли маслаҳатлар бера оласизлар. Айнан шунинг учун биз китобча саҳифаларида Ўзбекистон, Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон ва Украинадан бўлган аёлларнинг маслаҳатларини тўплдик. Буларнинг сиз учун фойдали бўлишига ва вақти келиб, сиз ҳам ўзингизнинг муваффақиятли тажрибангиз билан бўлиши-шингизга умид қиламиз.

Сизнинг йўлингизда машаққатлар оз учрашини тилаймиз. Агар улар пайдо бўлса — биз уларни биргаликда енгиб ўтаемиз!

Сизга муваффақиятлар ёр бўлсин!

*Ҳурмат ила,
БФ «ПСП-фонд» жамоаси*

МУНДАРИЖА

Россия сафарига тайёргарлик	4
Хужжатларни расмийлаштириш	9
Турар-жой	14
Иш излаш ва ишга жойлашиш	18
Полиция билан муносабат.....	22
Оила ва болалар.....	25
Тиббий ёрдам олиш	30
Ижтимоий ташкилотлардан ёрдам	32
Маҳаллий аҳоли билан мулоқот	35
Дам олиш	38
РВП, ВНЖ, Россия фуқаролиги.....	43
Ҳар тўғрида.....	47

Россия сафарига тайёргарлик

 Аёлларнинг олдиндан тайёргарликсиз Россияга боришларини маслаҳат бермаймиз. Агар сиз тилни билмасангиз, ҳар қадамда кўплаб қийинчиликларга дуч келасиз. Одамлар қандай муаммоларга учрашлари ва нималарга тайёрланиш ҳақида тушунча бўлиши учун ҳеч бўлмаганда, у ерда олдин яшаган ва ишлаган кишилар билан гаплашиш зарур.

Ёлғиз, оиласиз, дўстларсиз йўлга чиқиш қийин. Ҳар бир муаммони ўзинг ҳал этишингга тўғри келади, буни тушуниш зарур. (*Замира*)

 Мухожирлар биринчи навбатда қоида ва қонунларни тўплашлари, уларни ўқишлари ва уларга риоя қилишлари зарур. (*Дилноза*)

 Сафардан олдин рус тилини ўрганиш, буни болаларга ҳам, эркакларга ҳам айтиш зарур. Рус тилини билмасдан бу ерда ҳужжатларни расмийлаш-тириш ҳам, турар-жой ва иш излаш ҳам қийин бўлади. (*Гулнора*)

 Сафарга тайёргарлик – умуман бу энг муҳим жиҳатлардан бири. Иложиборича барча ҳужжатлар, кириш ва чиқиш қоидалари, мамлакатда бўлиш муддатини барча тафсилотлари билан кўпроқ ўрганиш зарур. Сизга бунинг учун Давлат хизматлари портали, РФнинг мухожирликка оид қонунчилигини ўрганиш, ижтимоий тармоқлардаги мазкур мавзу билан боғланган

турли гуруҳлар ёрдам беришлари мумкин. Шунингдек, Давлат дастурлари, масалан, Россия Федерациясига ихтиёрий кўчишга ёрдамлашиш Давлат программаси билан танишишни тавсия этаман. Балки Сиз учун таъсир кучидан фойдаланарсиз ва унда ҳужжатларни расмийлаштиришингиз анча осон бўлади. Албатта, ҳаммадан ташвишланарлиси, у 100 фоиз ахборотга эга бўлишга қа-фолат бермайди, чунки қонунларда анчагина кўп нозикликлар бор, ҳа, РФ нинг ҳар бир субъектида ўз қоидалари ўрнатилади, шунинг учун бу ишларни бошидан ўтказган кишиларни топган маъқулроқ ва улар қандай тўғри йўл тутиш мумкинлигини айтишлари мумкин. (Марина)

 Ҳаммадан муҳими – рус тилини билиш. Сиз рус тилини қанчалик яхшироқ билсангиз, ҳар қандай муаммоларни ҳал этишингиз шунчалик осон кечади. Тилни ёмон билган одам қийинчиликларга дуч келиши мумкин, полицияга гапини тушунтира олмайди, унга одамлар яхши муносабатда бўлишмайди.

Камдан-кам одам бу ерга шундай ўзи келади, кўпинча ўзларининг танишлари орқали келишади, қаерда тўхташни олдиндан келишиб олишади. Мен дугонам воситасида келдим, у билан Ўзбекистонда бирга ишлагандик. Оёққа туриб олганимча, дастлабки пайт уникида яшадим.

Келиш учун сенда харажатлар учун ишлатиладиган 40 минг рубл бўлиши зарур. 30 минг – ҳужжатларни тайёрлаш учун ва бу орада ўзингга иш қи-дирасан. (Фотима Зарипова)

 Қандай ҳужжатлар зарурлиги, қаерда яшаш, қандай қилиб ижарага уй олиш, қандай қилиб тузук иш топишни билмоқ зарур. Биринчи навбатда, турар-жой, ҳужжатлар ва иш. Мен ҳаммага «ПСП-фонд» каби ижтимоий ташкилотлар, консуллик билан маслаҳатлашиш борасида айтаман. (*Севара*)

 Рус тилини, Россия қонунларини ва ишлаётган шахрингдаги вазиятни билиш – мухожир учун катта афзаллик. Бу пулни тежайди ва асабни авайлайди. Одатда кўп хатоларга йўл кўйганиндан сўнг буну тушунасан. Россия ҳақида бу ерга келишдан олдин қанчалик кўп билсангиз, шунчалик осон бўлади. (*Шаҳноза*)

 Биринчи навбатда каллага келадигани, бу – мухожирлик картаси. Нимани ва қаерни, айниқса, «келишдан мақсад» пунктини тўлдиришни билмоқ зарур. Балки меҳнат мухожирлари учун бу муаммо туғдирмас. Лекин мен бу муаммога дуч келдим. Мен учиб келадиганимда ва мухожирлик картасини тўлдирадиганимда, келишдан мақсадни «ўқиш», деб тўлдирдим, чунки ишдан ташқари, аспирантурага ўқишга кирмоқчи эдим. Лекин ишга жойлашиш учун албатта «келишдан мақсад» пунктида айнан «иш» деб қайд этиш зарур экан. Бу хатойим ва Россия қонунчилигини билмаслигим учун Россия худудидан чиқиб кетишимга ва мухожирлик картасини алмаштиришимга тўғри келди. (*Марина Г.*)

Россияга келишдан олдин ҳисобга олиш зарур бўлган учта ҳолат мавжуд: рус тилини ўрганиш, муҳожирликка оид қонунлар ва тартибларни билиш ва камида 500-600 доллар пул бўлиши. Ҳар бир «билмайман» деганингиз учун пул берасиз ва ортиқча тўлайсиз. Қанчалик оз билсангиз, шунчалик кўп пул сарфлайсиз. (Ойгул)

Эксперт шарҳи

Россия сафарига тайёргарлик – муҳожирликнинг энг муҳим босқичи. Афсуски, кўпчилик муҳожирлар бунга эътибор беришмайди, фақат дўстлари, танишлари ва қариндошларининг ёрдамига ишонишади. Лекин Сизнинг танишларингиз орасида, афсуски, қонунчиликни ёмон биладиганлар ёки виждонсиз воситачилар бўлиши мумкин, шунинг учун қарздорга айланиб қолмаслик ва одам савдоси қурбони бўлмаслик учун, Сизга юртдошларингиз кўмагига бутунлай суянишга тавсия бермаймиз.

Рус тилидан билимингизни текшириши ва даражасини ошириши учун Android учун мобил иловалардан фойдаланиши мумкин – «Россия для всех (Узбекский)» ва TORFL GO, шунингдек, «Образование на русском» интернет пор-тали (pushkininstitute.ru).

Сафарга тайёрланиш пайтида Сизга Россиянинг қайси минтақасига бориш истагида олдиндан бир қарорга келишингизни маслаҳат берамиз: Россиянинг ҳар бир минтақаси ўзига хосдир ва ўз маданий хусусиятларига эга. Шунингдек, яшаш даражаси ва иш ҳақи имкониятлари Россиянинг турли минтақаларида

анчагина фарқ қилади: ҳар қандай ҳолатда ўзингиз билан «хавфсизлик ёстигини» олишингиз зарур - дастлабки вақт учун пул маблағи, тахминан, МҲЭМ (меҳнатга ҳақ тўлашининг энг оз миқдори) ҳажми-нинг 2-3 бараварида).

Сафар олдидан бўш иш жойлари ва муносиб иш топши билан танишининг кўп имкониятлари бор: омад ёки воситачилар ёрдамига ишонини хатарлидир.

Россиянинг барчаминтақаларида иш берувчиларнинг расмий таклифларини <http://trudvsem.ru/> сайтидан – бу Россия Федерацияси Меҳнат ва бандлик вазирлиги бўш иш жойлари умумроссия базаси, топши мумкин.

Россия қонунчилигини ўрганмоқ жуда муҳим: МДХ мамлакатлари фуқаролари РФда ишлаш учун патент расмийлаштирмасдан 6 ой мобайнида 90 кундан кўп бўлмаган вақтда тура оладилар. Олти ойда Сиз Россияга бир неча марта келиб-кетишингиз мумкин, лекин Россияда умумий бўлиш муддатин-гиз 90 кундан ошмаслиги зарур. 2014-йилдан бошлаб РФга ишлаш учун кела-диган киши муҳожирлик картасидаги «келишдан мақсад» пунктига албатта «иш», деб кўрсатиши шарт. Сафарнинг бу мақсадини кўрсатмасдан туриб Россияда расмий ишга жойлашиш мумкин эмас.

Россияга келишингизга таъқиқ қўйилмаганини текширишингиз ортиқчалик қилмайди: агар Сиз олдин ишга расмийлаштириш жараёнида воситачилар хизматидан фойдаланган бўлсангиз, Сизга қалбаки ҳужжатлар тайёрлашган бўлиши мумкин, ва Сиз таъқиқ остига тушинингиз мумкин. Сизга таъқиқ қўйилган ё қўйилмагани борасида

Сиз Россия авиаширкатлари ваколатдорликларида билишингиз мумкин, ёки РФ ИИБ ММББнинг (ГУВМ МВД) сайти-даги махсус формадан фойдаланиб била оласиз: <http://services.fms.gov.ru/info-service.htm?sid=3000>.

Сизга ёрдам бериши мумкин бўлган ташкилотлар билан қандай алоқа қилишни билиш жуда муҳимдир: бу РФнинг давлат органлари, мамлакатингиз ҳукумат мақомотларининг вакиллари (масалан, консулик муассасалари ёки муҳожирлик хизмати вакиллари), нодавлат ташкилотлар бўлиши мумкин. Муҳожирларга ёрдам берувчи расмий электрон ресурсларда қўлаб фойдали ахборотлар мавжуд: «Добро пожаловать в Санкт-Петербург!» (migrantinfo.kmormp.gov.spb.ru) ва «Добро пожаловать в Ленинградскую область!» MigrantLenobl мобил иловаси. РФдаги муҳожирликка оид фойдали маслаҳатлар, алоқалар ва материалларни «Миграция и мигранты» migrussia.ru порталида, шунингдек, МигрАзия+ мобил иловасида топа оласиз.

Ҳужжатларни расмийлаштириш

Ҳамма ҳужжатларни фақат қонуний йўл билан тайёрлаш зарур, пора бермаслик зарур ва воситачи-фирмалар хизматидан фойдаланмаслик яхшироқ. (Гулнора)

Регистрацияни воситачилар орқали қилмасликни маслаҳат бераман, Муҳожирлик масалаларига оид бошқарма ёки кўп вазифали марказга

бориш ва у ерда қилиш зарур. Воситачилар баъзан одамларни алдашади. (*Севара*)

 Хужжатлар тайёрланадиган ерларда ўз хизматларини таклиф этадиган кишилар ўралашиб юришлари мумкин, улар навбатсиз, тез ва арзон хужжат тайёрлаб беришларини айтишади. Уларга кулоқ солманг. Менинг танишим улардан бирига пул берди, лекин унга ҳеч нарса тайёрлаб беришмади. Сиз бу ерга нотўғри келибсиз, шунинг учун расмийлаштиришмади, дейишди. Иккинчи танишимнинг айтишича, унга хужжатларни қилиб беришган, лекин текшириш пайтида уларнинг қалбаки эканлиги маълум бўлган. (*Жазгул*)

 Ҳамма нарсани давлат органлари орқали қилишга ҳаракат қилинг ва расмий ахборот олишга интилинг. Ўз муаммоларингизни ҳал этиш учун тижорат ташкилотларига мурожаат этиш яхши эмас. Афсуски, виждонсиз фирмалар оз эмас, улар сиздан пул олишади ва хужжат тайёрлаб беришмайди ё қалбаки хужжатлар қилиб беришади. Энг ёмони, Сиз бу борада полицияда билиб қоласиз. (*Шаҳноза*).

 Агар Сиз рус тилини етарли даражада билмасангиз, рус танишингиздан ёрдам беришни сўранг. (*Ангелина Сауле*)

 Патент олиш муддати – чегарадан ўтганингиздан кейин бор-йўғи 30 кун. Хужжатларни мустақил

тайёрлашингиз ва кейин уни бепул топширишингиз мумкин, лекин жуда катта навбатларга тайёр туришингиз зарур (*Марина*)

 Россияга келган киши муҳожирлик хизматига ўзи бориши зарур, бўлмаса, воситачиар одамни алдашади. Патентни ҳар ой тўламоқ зарур. Яхшиси, уч ойга бирдан тўламоқ керак, ё бўлмаса, ойига. Агар киши расман иш-лаётган бўлса, фирманинг ўзи регистрация қилиб бериши мумкин. (*Севара*)

 Ҳар доим ўзим қиламан, вақтимни аямайман, воситачиларга мурожаат этмаслик учун ҳамма нарсани ўзим тушуниб оламан.

Патентни ўзинг ишлайдиган ихтисос бўйича расмийлаштириш зарур. Агар нон пиширувчи бўлсанг – албатта, нон пиширувчилик патенти. Агар сенда бошқа ихтисос бўйича патентинг бўлса, кўп фирмалар ишга расмий-лаштиришмайди. (*Фотима Зарипова*)

 Ҳар кадамда сизга тирғалиб оладиган ва барча муаммоларингни ҳал этишга, ҳаммасини сиз учун бажаришга ваъда қиладиган воситачилар кўпайиб кетди. Гўё Сиз уни қила олмайсиз, буни тушуниб етмайсиз, нотўғри тўлдирасиз ва ҳоказо. Аниқ айта оламан, ҳар бир одам ҳамма нарсани қила олиши мумкин ва ҳамма нарсага ўзи тушуниб етади, зарур ахборотларни топа олади. Фақат мияни ишга солиш ва агар бирон нарсани тушунмаса, одамлардан сўрашга чўчимаслик зарур. Агар Сиз аввалбошдан шундай

иш тутишга ўргансангиз, кейинчалик Сизга фақат осон бўлади. Агар биринчи кундан бошлаб муаммони ўзингиз эмас. кимдир орқали ечишга ўргансангиз, кейинчалик шундай кетаверади, нима бўлмасин – сиз учун қилиб берадиган одамни топишга интиласиз. Омадингиз келса, яхши, аммо кўпинча муттаҳамлар дуч келишади. (Ирина)

Эксперт шарҳи

Чет эл фуқароси РФга келганидан сўнг 7 иш куни дан кечиктирмасдан келган жойида қайдда туриши зарур; ЕОИХ аъзо-мамлакатлари фуқаролари (Арманистон, Белоруссия, Қозогистон ва Қирғизистон) - 30 кун; Тожикистон фуқаролари – 15 кун ичида. Қонун бўйича муҳожирлик қайдида туриши (регистрация қилиши) амалда яшаётган жойида бўлиши зарур, қонунни бузганлиги учун 7000 рублгача жарима белгиланган, балки Россиядан чиқариб юбориши ҳам мумкин. Сизни қабул қилувчи томон қайддан ўтказиши мумкин, бунинг учун Муҳожирлик масалаларига оид бошқарманинг ҳудудий бўлимларига ёки давлат хизматлари кўрсатиладиган кўп вазифали марказ (КВМ)га мурожаат этиши зарур.

Регистрация чегарадан ўтилгандан бошлаб 90 кундан кўп бўлмаган муддатга расмийлаштирилади ва РФда ишлаш ҳуқуқини беради. Олинган ва тўланган иш учун патент асосида муҳожирлик қайдини – регистрациянинг амал қилиш муддатини узайтириши зарур.

РФда патентни расмийлаштиришда пуллик ёрдам таклиф этадиган кўплаб воситачилар (ташкilotлар

ёки алоҳида фуқаролар) иш кўришади. Эҳтиёт бўлинг, алданиб қолманг:

- «хусусий шахслар» - юртдошлар, бригада бошлиқлари, воситачилар, ҳатто Сизнинг шахсан танишингиз бўлса-да, ёрдамидан фойдаланманг: қўпинча айнан улар қалбаки ҳужжатларни расмийлаштиришади;

- агар Сиз воситачи ташкилотга ҳужжат расмийлаштиришига ёрдам сўраб мурожаат этган бўлсангиз, кўрсатилган хизмат учун албатта шартнома тузинг;

- ҳатто воситачиларга мурожаат этган бўлсангиз ҳам, Сиз албатта тиббий кўрик, рус тили, тарихи ва қонунчилик бўйича тестдан шахсан ўтишингиз зарур. Ҳужжатларни топирганингизда Сиз у ерда дактилоскопик регистрация (бармоқ изларини олиш) жараёндан ўтишингиз ва суратга тушишингиз зарур.

- бирон-бир ташкилот ёки хусусий шахс Сиз учун ҳужжат олиш ҳуқуқига эга эмас. Сиз ҳужжатларингизни Муҳожирлик масалаларига оид бошқарма бўлимларида шахсан ўзингиз олишингиз зарур.

РФнинг ҳар бир минтақасида иш учун патентни расмийлаштиришига ҳужжат қабул қиладиган фақат битта ваколатдор ташкилот амал қилади – албатта у билан алоқалар ҳақида билиб олинг ва фақат унга мурожаат этинг. Патент фақат у берилган Россия минтақасида амал қилади. Патент унда кўрсатилган РФ минтақасидаги ҳудудда у амал қиладиган муддатда бўлиш ва патентда кўрсатилган ихтисос бўйича

ишлаш ҳуқуқини беради, бу минтақанинг ҳар бир жойида ҳар бир иш берувчида – хоҳ у жисмоний шахс бўлсин, хоҳ ташикilot бўлсин, ишлаш мумкин. Патент ариза ва зарур ҳужжатлар топширилгандан бошлаб 10 иш кунida расмийлаштирилади.

Патент бўйича ишлаш учун Сиз навбатдаги ҳар бир иш ойига қайд қилинган аванс солиқ тўлови (АСТ-НДФЛ) тўлаб қўйишингиз зарур. Минтақангизда бу тўлов миқдори қанчалигини албатта билиб олинг.

Тулар-жой

 Биз кўпинча икки-уч оила учун ижарага уй оламиз, чунки бундай қилмасак, анча қимматга тушади. Қўшнилар бундан норози бўлишлари ва ҳатто текшириш учун полиция чақиришлари мумкин. Сиз буни тушунишингиз зарур: одамлар қанчалик кўп юришса ва қанча кўп шовкин бўлса, кўшниларга шунчалик кўп ёқмайди.

Айниқса, болалар тез-тез бақираверишса, ёки кўплаб ҳар хил одамлар келаверишса, бу шубҳа уйғотади. Одам ўзини осуда тутиши, кўшнилар билан танишиши, улар билан суҳбатлашиши зарур. (*Жазгул*)

 «Қора риэлторлар» ва виждонсиз агентлардан эҳтиёт бўлинг! Расмий шартнома тузмасдан ва тулар-жойни олмасдан туриб, ҳеч қачон уй танлаш ва кўриш учун пул берманг. (*Замира*).

 Мен бирида уй кўрмоқ учун бордим. У ерда агент ва уй «хўжайинлари» бор эди. Улар уйни

роса макташди ва чет элга кетаётганликлари, шунинг учун тезроқ ижарага бермоқчи эканликларини айтиб, марказга яқин квартира учун озгина пул сўрашди. Мен: «Бу ерда қайддан ўтганингиз бўлган паспорт ва уй ҳужжатларини кўрсатинг», дедим. Улар гўё ҳозир улар ўзларида йўқлигини айтиб, ҳеч нарса кўрсата олишмади. Мен алдашаётганлигини сездим ват тезда кетдим.

Лекин мана бундай воқеалар ҳам бўлади: муҳожирлар ижара уй кўргани боришганда, агентлар муҳр босилган қандайдир қоғозни тўлдиришади, пулни олишади ва гўёки ҳамма нарса яхшидайин. Лекин уч кундан кейин уйнинг ҳақиқий эгаси келади ва ижарада турганларни ҳайдаб чиқаради. *(Бозоргул)*

 Ўғлим интернет орқали ижара уй топди, уларнинг идорасига борди. Унга олдиндан 8000 рубл беришни талаб этишган ва шундан кейин уйнинг аниқ манзилини беришларини айтишган. У менга маслаҳатлашиш учун қўнғироқ қилди, мен унга: «Рад эт!», дедим. У рад қилиб, уларга аввал уйни кўриш ва ижарага бераётган одамнинг кимлигини билиши зарурлигини айтибди.

Шундай қилиб, менинг маслаҳатим: шартнома тузмасдан туриб ва ҳаммасини ўз кўзингиз билан кўрмасдан туриб, олдиндан пул берманг! Регистрацияни иложи борича тезроқ қилинг! *(Фотима)*

 Жуда кўп одамлар турган турар-жойларда ижарага турмаган яхши. Бу арзон, албатта. Лекин

у қўшниларга ёқмаслиги турган гап ва улар полицияга хабар беришади. Бундай турар-жой ишончли эмас. Ва яна ўзи ижарада турган одамларникида ижарада туриш ҳам яхши танлов эмас. (*Шаҳноза*)

 Ишга жойлашиш ва ижарага уй олиш учун ўта эҳтиёт бўлмоқ зарур, афсуски, бир неча марта қаллоблар кўлига тушиб қолдик, улар урчиб кетишган. Ижарага бериладиган уйни кўрмасдан ва барча шартномаларни диққат билан ўқиб чиқмасдан туриб, ҳеч қачон идорада пул берманг. Бундай муваффақиятсиз уринишлардан сўнг биз ўзимиз ижарага уй қидирдик ва танишлар орқали топдик. (*Марина Г.*)

 Турар-жой олмокчи бўлсанг – тоза, тилни бузмасдан гапирадиган танишлардан ёрдам сўраган яхшироқ. Бунда сени алдамасликлари ва катта пул талаб қилмасликлари мумкин. (*Ангелина Сауле*)

 Шубҳали тарзда арзон ва ҳеч қандай шарт қўйилмаган ва ҳаммаси ўта яхши кўринган таклифларга алданиб қолманг. Қаллоблар кўпинча шундай иш тутишади ва менинг танишларим уларнинг тузоғига тушишган. (*Ирина*)

Эксперт шарҳи

Турар-жойни ижарага олишдан олдин ҳар доим ижара шартномасини расмийлаштирмоқ зарур. Шартномасиз яшашнинг хавfli томони бор, текшириш пайтида Сизни РФда туриш қоидаларини бузганлик учун

жаримага тортишлари мумкин. Сизни қабул қилаётган томон амалда яшаётган ё ишлаётган манзилингиз бўйича қайддан ўтказишга тайёр туриши жуда муҳимдир - бундай ҳолда Сиз ўзингизни муҳожирлик қоидаларини бузиш хавфидан сақлаган бўласиз.

Юртдошларингиздан оғзаки келишув бўйича турар-жой олишдан эҳтиёт бўлинг – улардан ижара шартномасини талаб қилинг: уларнинг ўзлари уйни ижарага олган ва уни бошқаларга беришга ҳуқуқлари йўқ бўлиши мумкин, чунки улар уй эгаси эмаслар. Уй эгаларига кафолат ёки сақлаш учун шахсий хужжатларингизни берманг, Сиздан ташқари ҳеч ким паспортингизни сақ-лаш ҳуқуқига эга эмас.

Россияда турар-жой ижарасининг асосий турлари: турар-жойни кўчмас мулк агентлиги орқали мустақил равишда ижарага олиш; турар-жойни хусусий мулк эгаларидан тўғридан-тўғри ижарага олиш; ётоқхоналарда ёки фойда кўрилувчи уйларда жойлашиш, шу жумладан, иш берувчи ёрдами билан.

Агар Сизга ижара шартномасиз турар-жойни олишни таклиф қилишса – Сиз хавфли таваккалга йўл қўясиз: уй эгаси ёки воситачи ҳар қандай пайтда ижара муддати тугамасдан туриб ва олдиндан бериб қўйган пулингизни қайтармасдан турар-жойдан ҳайдаб чиқариши мумкин!

Уй эгаси Сизни регистрациядан ўтказиши зарур, яъни Сиз яшаётган аниқ манзил бўйича муҳожирлик қайдига қўйиши керак.

Ишчи ётоқхоналари ва хостеллар (арзон меҳмонхоналар)га жойлаштиришни таклиф этадиган

кўплаб ширкатлар бор. Бундай ширкатларни интернетдан осонгина топиш мумкин. Ижара шартномаси тузишдан олдин албатта аниқ ётоқхона ёки хостелда яшаш шароитлари билан танишинг.

Иш излаш ва ишга жойлашиш

 Танишим қувонганча иш топганини айтиб, кўнғироқ қилди. Ундан сўрадим: шартноманг борми? Қандай шартнома, сўради у. Мен ҳар доим одам-ларимизга албатта шартнома тузишларини ва уни ўқишларини айтаман. Шартнома бўлмаса Сиз ишлаганингизни исбот қила олмайсиз. Шартномасиз ишламанг! (*Гулнора*)

 Тўғридан-тўғри иш берувчи билан эмас, балки воситачилар орқали ва шартнома тузмасдан ишлаганингиз яхши эмас. Бундай воқеалар тез-тез юз бериб туради ва кейин одамлар иш ҳақларини ҳеч ҳам ола олмайдилар. (*Шаҳодат*)

 Иш излаётганда ўзингнинг миллатингдан бўлган одамни яхши инсон, сенга яхшилиқ қилади ва яхши иш топиб беради, деб ўйлама. Ақлингни ишга сол ва ўзингга ишон. (*Шаҳноза*).

 Бирида мен газетадаги эълон орқали иш топдим, магазинга ишга жойлашдим, у ердан мени турли-турли нуқталарга ишга юбораверишди, ишлаш қийин бўлиб қолди ва ишдан бўшашга қарор қилдим. Менга

иш ҳақини тўлашмади. Лекин менда на бир шартнома, на бошқаси бор эди. Иш шартномаси йўқлиги сабабли меҳнат назоратидан фақат суд орқали иш ҳақини ундиришга уриниб кўришим мумкинлигини айтишди. Мен судга бормадим. Кўлингизда ҳар доим шартнома бўлиши ва ҳеч қачон иш берувчига паспортни бермаслик зарур! Меҳнат шартномасида рақами бўлиши зарур! (*Фотима*)

Маъқул ишни тезда топиш қийин, нима бўлмасин, хотиржам бўлиш, сабр этиш зарур! (*Дилноза*)

Интернетда аёлларга шундай ишларни таклиф этишлари мумкин: видеосўхбатдаги модель, массаж салоида ишлаш ёки раққосалик каби, катта пул ваъда қилишади ва иш ҳақини ҳафтасига берилишини таъкидлашади. Бу ишларда кўпинча фоҳишалikka жалб этишади. (*Ирина*)

Қаллоблар кўлига тушиб қолмаслик учун танишлар орқали интернетдаги ишончли сайтларга кириб кўриш керак. Лекин расмий равишда ишга жойлашиш зарур, йўкса, алдашади. Агар 50 кишини олиб келишса, бу ал-лақачон нимадир борлигини кўрсатади, улар қаллоблар бўлиб чиқиши мумкин. Паспортигизни олиб қўйишларига йўл қўйманг. Агар иш берувчи хуж-жатларингизни расмийлаштирмаса, у ерда ишланг, сизни алдашади. Бир ой ёки икки ой вақтида иш ҳақингизни бериб туришлари мумкин, лекин кейин алдай бошлашади. (*Севара*)

 Асосий қоида - шартномасиз ишлашга рози бўлманг. Шартномада ҳамма шарт-шароитлар ёзилган бўлиши мумкин: сиз нима иш қиласиз, қанча тўлашади ва ҳоказо. Агар виждонсиз ширкат иш ҳақингизни тўламаса, бу Сизни ҳимоя қилади. (Замира).

 Агар сенда ишчи визанг бўлса, ширкатингга боғланиб қоласан. Улар сен учун регистрация қилишади ва ҳужжатларингни бекор қилишлари мумкин. Иш берувчи бундан фойдаланиши мумкин ва доимий тарзда иш шароитини ўзгартириши мумкин, масалан, белгиланган соатдан кўп ишлатиши, иш ҳақини кечиктириши мумкин. Иш берувчилар кўпинча иш ҳақини карта орқали тўлашмайди ва турли хил жарималар солишади.

Иш ҳақи кечиктириладиган ҳолларда —ҳамма пулингизни иш ҳақи олганингизча сарфлаб қўйманг, қандайдир бир захира зарур. Пул олишингиз кўпинча жасурлигингизга боғлиқ: менга иш ҳақимни тўлашмади ва юрист билан маслаҳатлашиб, солиқ назорати директорига шикоят қилишимни айтдим. Ва мен пулимни олдим, бошқалар эса, олишмади. Агар раҳбарлик шундай йўл тутса, қатъий ҳаракат қилишга тайёр туриш зарур. Ва юртдошларингиз қўлида ишлаётган бўлсангиз, улар яхшироқ йўл тутишади, деб ўйламанг: кўпинча Россияга четдан келиб, муваффақиятга эришган ва ўзининг бизнеси бор кишилар мухожирлар билан янада ёмонроқ муносабатда бўли-шади. (Ангелина Сауле)

Ишни доим ўзим топаман, ўғлимга, эримга ҳам. Газета оламан ва эълонлар юзасидан кўнғироқ қиламан, ёки интернетдаги сайтларда бўш иш жойларини қараб кўраман, фирмаларга бораман ва иш берувчи билан гаплашаман.

Кўлингда шартнома бўлиши жуда муҳимдир. Кўпинча одамларни алдаётганликлари, иш ҳақи беришмаётгани ҳақида эшитаман. Агар шартнома бўлса, сен ҳар доим ҳақлигингни исботлашинг ва тўланмаган пулларингни олишинг мумкин. ().

Эксперт шарҳи

Ўз меҳнат ҳуқуқларингизни билинг ва уларни ҳимоя қилиш учун тайёр тулинг, ўз устингизда ишлашда ва касбий маълумот олиш учун ҳаракат қилинг, ҳар доим пул жамғармангиз бўлсин ва ишга расмий равишда жойлашинг.

Сизнинг иш берувчи билан меҳнат муносабатларингиз албатта меҳнат шартномаси билан тасдиқланган бўлиши зарур, иш берувчи унинг нусхасини Сиз ишга жойлашган пайтдан сўнг 3 кун орасида бериши ва Муҳожирлик масалаларига оид бошқармага юбориши зарур. Иш берувчи Сизга иш берувчининг имзоси қўйилган ва муҳр босилган шартнома нусхасини бериши зарур – бу шартнома Сизга кейинчалик ўз ҳуқуқларингизни ҳимоя қилишга ёрдам беради. Сиз ўзингиз ишлаётган ташкилот номини ва манзилини, бевосита раҳбарингиз билан алоқаларни (вазифа, фамилия, исм, телефон) билишингиз зарур. Эҳтиёт бўлинг – агар шартнома бўлмаса, ёки шартнома

амалда Сиз ишлаётган ташкилот билан тузилмаган бўлса, воситачилар Сиздан текин ишчи кучи сифатида фойдаланишлари мумкин.

Иш ҳақи миқдори меҳнат шартномасида кўрсатилиши зарур. Сиз пулни номингизга очилган махсус банк картаси орқали ёки бухгалтериядан шахсан имзо қўйиб олишингиз зарур. Бухгалтерияда Сизга ҳисоб-китоб варақаси беришлари зурар. Ҳар қандай пуллик муносабатлар ҳужжатлаштирилиши зарур. Агар Сизга пулдан қарз бўлсалар, иш берувчидан тилхат талаб этинг ва уни ўзингизда сақланг. Нимага имзо чекаётган бўлсангиз, диққат билан ўқинг: агар Сизга ниманидир – шартнома, табель, тилхат ва ҳоказони имзолашни таклиф этишса, Сиз имзолаётган нарсага рози бўлишингиз керак. Агар у қогоз шахсан сизга дахлдор бўлса – Сизга унинг нусхасини беришни талаб этинг.

Ёрдам учун мурожаат этинг: Сиз ҳуқуқларингизни химоя этиши учун полицияга, Прокуратурага, Давлат меҳнат назоратига, РФ ИИБ ББ ММБ (УВМ ГУ МВД РФ), суд, Инсон ҳуқуқлари бўйича ваколатдорга, ижтимоий ташкилотларга. Бу ташики-лотларнинг ҳаммаси билан минтақангизда алоқа ўрнатиши йўллари билиб олинг ва уларни сақлаб қўйинг.

Полиция билан муносабат

Кўп одамлар гарчи ҳужжатлари жойида бўлса ҳам, полицияни кўришлари биланок дарров кўрқувга тушишади. Полициячи кўрқётган одамни

сезади ва у агар виждонсиз бўлса, афсуски, бундан фойдаланади. Ўзингни хотиржам ва ишончли тутиш зарур. Агар ҳужжатларингиз жойида бўлса, полиция сизни ушлай олмайди. (*Гулнора*)

 Эримнинг кўлида таниш ошпазлар ишлашарди, уларнинг патенти эса, ошпазлик учун расмийлаштирилмаганди. Текширишга келишди ва бутун командани олиб кетишди. Уларнинг ҳар бири 5000 рублдан тўлашди ва кўл-ларига протокол тутқазилди, гўё уларнинг иштирокисиз суд бўлиб ўтди ва суд қарорини беришмади, деб айтишди.

Полициячидан албатта протокол нусхасини талаб этинг ва унинг гувоҳномасини сўранг! Жетон рақамини албатта ёзиб олиш зарур, кўпчилик буни билмайди.

Агар Сиз ўзингизга ишонмай турсангиз, русчада ёмон гапирсангиз, полиция билан муносабатингиз мураккаб бўлади.

Ушлашган пайтда кўнғироқ қилишга ҳуқуқингиз борлигини билишингиз зарур. Лекин гарчи кўнғироқ қилишга ҳақингиз бўлса-да, русчада ёмон гапираётганингиз ва кўрқаётганингизни кўрсалар, муносабатлари ўзгаради. (*Фотима*)

 Яқинда кўчада манови ҳолатга дуч келдим: виждонсиз полициячилар гарчи ҳужжатлари жойида бўлса-да, бир аёлдан пул талаб қилишарди. Аралашдим. Уларга 02 га телефон қилиб, жетонларининг рақамини айтаман дедим. Натижада улар аёлни қўйиб юборишди. Аёлнинг кўлида ҳамма нарсаси бор эди:

патент ҳам, полис ҳам, мухожирлик картаси ҳам ва регистрацияси ҳам. *(Севара)*

 Мен паспортни уйда сақлайман, ўзим билан унинг нотариал жиҳатдан тасдиқланган нусхаси ва яна паспортнинг рус тилига таржимасини олиб юраман. Бу расмий ҳужжат, лекин одамларни бунга ишонтиришга тайёр туриш зарур – масалан, кўриқчилар ёки полициячиларни. *(Ангелина Сауле)*

 Полиция билан муаммо юз бермаслиги учун барча ҳужжатлар жойида бўлиши ва уларни олиб юриш зарур. Полициянинг Сизнинг паспортингизни олиб кўйишга ҳуқуқи йўқ! *(Шаҳноза)*

 Полиция билан муносабат – бу сен ўз ҳуқуқларингни қанчалик яхши билишинг ва русча гапира олишингни аниқловчи бир имтиҳон, текшириш дейишим мумкин. Ана шунда сенинг хатоларинг ва нималарни билмасликларинг кўриниб қолади.

Агар сен ишонч билан жавоб берсанг ва ҳуқуқларингни билсанг, ҳеч қандай муаммо юз бермайди. Ва улар сен билан умуман бошқача гаплаша бошлайдилар. Виждонсиз ходимлар мухожирнинг билмаслиги ва кўрқувидан фойдаланишади, қаердаги йўқ талабларни ўйлаб топишади. Албатта ҳамма ҳужжатлар жойида бўлиши ва ушлаш учун бирон сабаб бўлмаслиги зарур. *(Ойгул)*

Эксперт шарҳи

Полициянинг вазифаси – қонунга риоя қилишни таъминлаш, жиноят ва ҳуқуқбузишлар олдини олиш. Полиция ходимларидан кўрқмаслик керак, лекин улар билан муносабатда ўз ҳуқуқларингни билишинг зарур.

Ўз хизмат вазифаларини бажарётган полициячиларгина хужжат текшириш ҳуқуқига эга. Бундай ходимлар махсус кўкрак нишони (жетон)га эга бўладилар – унинг рақамига аҳамият беринг, эслаб олинг ва ёзиб қўйинг.

Унутманг – пора бериш жиноят ҳисобланади! Полициячига пул берманг! Пул олиш мақсадидаги таъмагирлик ҳақида дарҳол 112 телефонига хабар беринг.

Полиция ходимлари жарима тўлаш ёки бошқа бир тўлов учун Сизнинг хужжатларингизни кафолатга олиб қўйиш ҳуқуқига эга эмаслар – бу ноқонуний.

Агар Сиз полиция ходимлари томонидан ўз хизмат ваколатларидан четга чиқиш ҳолатига учрасангиз, аризангизни қабул қилишни рад этишса, полиция-чиларнинг чора кўриш учун ҳаракатсизликлари, пора олишга интилиш ва бошқа коррупсион ҳаракатларни кўрсангиз, Сиз полициячиларнинг ноқонуний ҳаракатлари устидан шикоят қилиш ҳуқуқига эгасиз.

Оила ва болалар

Россияда бола туғиш бепул, муҳожир аёлларга ҳам. Лекин кўшимча тиббий хизматлар учун

пул олишлари мумкин. Суғурта ширкатида Сизнинг полисингиз қайси тиббий ёрдам учун қўлланилишини билиш зарур. *(Ситора)*

 Агар Россияда кўзинг ёриси, бола туғилиши учун пул олинмайди. Лекин таҳлиллар мавжуд алмашув картаси бўлиши зарур, йўқса, инфекция бўлимга (обсервация)га ётқизишади, у ерга зарур ҳужжатлари ва таҳлиллар йўқ бўлган ҳаммани жойлаштиришади. Менинг синглим туққанида, бошқача бўлди. Унинг қўлида ҳамма зарур нарсалар бор эди, беморхонага «тез ёрдам»да олиб боришди. У обсервацияда эмас, одатий бўлимда ётди. Беморхонада ётган кунлари учун пул тўлади. *(Ирина)*

 Россияда болаларни ҳимоя қилиш йўлга қўйилганини билиш зарур. Агар болангиз қаттиқ йиғласа ёки ёмон шароитларда сақланса, ё қаровсиз қолса, кўшнилари ҳомийлик ташкилотларига шикоят қилишлари мумкин. Болалар албатта мактабда ўқишлари зарур.

Яна кўп болалар ҳовлида, қишлоқдаги уйларда катта бўлишганини, улар кўп қаватли уйлар нималигини билишмаслигини айтмоқчиман. Деразаларга ўта эътиборли бўлинг, болаларни, айниқса кичик болаларни ёлғиз қолдирманг. *(Гулнора)*

 Айрим аёллар бу ерда эркаклар билан топишиб олишади ва бола туғишади. Бу муносабатлар вақтинча бўлиши мумкин ва эркак ташлаб кетади –

масалан, унинг ўз юртида оиласи бўлади. Аёл бўлса, қўлидаги чақалоғи билан ёлғиз қолади. Бундай ҳолда муҳожир аёл учун бу ерда жуда қийин бўлади! У ишлай олмайди, унинг турар-жой ва патент учун тўлашга пули бўлмайди, бўлиб ўтган ҳодиса ҳақида ўзининг оиласига айтишга қўрқади. Мен аёлларга бу ишга қадам қўйишдан олдин яхшилаб ўйлаб кўришни маслаҳат бераман. Бу ердаги ўзининг вазиятини ва ўзининг имкониятларини тўғри баҳолай олмақ зарур. (*Замира*)

 Болаларни болалар боғчасига жойлаштириш жуда қийин ва ҳатто имкониятсиз бўлади. Муҳожир аёллар болаларига навбати билан қараб, бир-бирларига ёрдам беришади: бу боланинг бир ўзини ёлғиз қолдирмаслик учун қулай йўлдир. Агар ёш болаларингиз бўлса, бу масалани қандай ҳал этишни олдиндан ўйлаш яхши. (*Ойгул*).

 Мен мактабга боламни жойлаштириш учун бордим, лекин бизни қабул қилишмади. Иккинчисида ҳам қабул қилишмади. Биз «Дети Петербурга» координатори-мувофиқлаштирувчисидан бу ҳақда сўрадик. Бизга РОНОга бориш зарурлигини айтишди. Биз у ерга бордик ва бизни мактабга қабул қилишди. Шундай қилиб, дарҳол РОНОга боринг! Яна болада албатта 026 формаси бўлиши зарур. Ва тиббий карта тайёрлаш ҳам зарур. Бу қиммат, чунки фақат пуллик клиникаларда тайёрлаб беришади, лекин у бўлмаса, болани мактабга қабул қилишмайди. (*Жасгул*)

Агар одам боғча ё мактаб масаласида қаерга боришни умуман билмаса, РОНОга бориш мумкин, у ерда нима қилишни, Сизнинг қандай ҳуқуқларингиз борлигини, қандай ҳужжатлар тайёрлашни аниқлашингиз мумкин.

Болалар майдончасида оналар билан мулоқотда бўлиш мумкин. Улар нима қилиш зарурлигини айтишади. Тўғри болалар боғчасига бориш мумкин, у ерда мудирнинг телефони бор, унга қўнғироқ қилиб, қандай ҳужжатлар зарурлиги ва кимга муурожаат қилишни билиб олиш мумкин.

Ҳамма ерда ва ҳар доим сўраб билиб олган яхши. Агар биринчи одам жавоб бермаса, иккинчисига муурожаат этинг. Одамлар ҳар хил, хафа бўлиш яхши эмас, шундайгина сўраш ва гаплашиш зарур.

Болалар боғчаси ёки мактабга болани ота ё онаси ёздирishi мумкин, бошқа қариндошлари ёздиролмайдилар! (*Шируя*)

Эксперт шарҳи

Тугруқ пайтида тиббий ёрдам кўрсатиш экстрен ёрдамга киради ва бенул, тўхтатмасдан кўрсатилади, шу жумладан чет элик аёлларга ҳам. Санкт-Петербургда регистрацияси ва бошқа ҳужжатлари бўлмаган ва русча сўзлашмайдиган тугаётган аёллар одатда 15-тугруқхонага (Малая Балканская кўчаси, 54-уй) олиб борилади. Бу тугруқхонада озарбойжон, тожик ва ўзбек тиллари таржимонлари ишлашади. Тугруқ оғриқсиз ва муваффақиятли ўтиши, чақалоқ соғлом бўлиши учун

олдидан (ҳомиладорликнинг дастлабки пайтларида) энг яқиндаги аёллар маслаҳатхонасида қайдда туриш зарур, олдин-дан тиббий хизматлан ўтиб, таҳлиллар топшириш керак.

Қонунлар бузилганда ё бола ҳуқуқи чекланган ҳолларда минтақангиздаги Бола ҳуқуқлари бўйича ваколатдорга ёки РФ Президенти қошидаги Бола ҳуқуқлари бўйича ваколатдорга мурожаат этиш зарур (deti.gov.ru). РФнинг ҳар бир минтақасида болали оилаларни қўллаб-қувватлаш билан шуғулланадиган ижтимоий ташкилотлар ва хайрия жамғармалари фаолият юрити-шади – улар фақат ҳуқуқий ёрдам кўрсатибгина қолмасдан, балки инсон-парварлик ёрдами ҳам кўрсатишади.

Инсон савдоси – оғир жиноят. Жиноий Кодексига кўра сексуал эксплуатация мақсадидаги одам савдоси, бола савдо-сотиги, меҳнат эксплуатацияси мақсадидаги одам савдоси, шу жумладан, ёлланма меҳнат номи остида ишлатиш (аутсорсинг) ва меҳнат муҳожирларини ёллаш билан шуғулланганлар 15 йил муддатга озодликдан маҳрум этилади. Одам савдосига тортилган аҳолининг энг заиф қатлами аёллар ва болалар саналадилар. Одам савдоси борасида маълум бўлган фактлар ҳақида тезда полицияга хабар бериш зарур. Одам савдоси қурбонларига РФ минтақаларида ишлаётган ижтимоий ташкилотлар ҳуқуқий, ижтимоий ва психологик ёрдам кўрсатишлари мумкин. Одам савдоси қурбонига айланмаслик борасидаги эсдаликни Россия ИИБ (МВД) сайтидан топиш мумкин: https://mvd.ru/upload/site1/oper_up/booklet_trafficing_web_1.pdf

Тиббий ёрдам олиш

 Бир ҳамкасбимизнинг кўли жароҳатланди, у бу борада фақат бир неча кундан кейин мурожаат қилди. Унга суғурта хизматини рад этишди, унга айтишларича, бу экстрен тарзда юз бермаган ва шунинг учун у дарҳол мурожаат этмаган. Шунинг учун маслаҳатим: врачга дарҳол мурожаат этинг! (*Фотима*)

 Энг арзон полис Сизга ҳеч қандай ёрдам бера олмайди – унга экстрен ёрдамдан ташқари ҳеч қандай тиббий ёрдам ола олмайсиз. Аэропортда уни бирданига уч ойга сотиб олишингиз учун мажбурлашади, лекин кейин у сизга ёрдам бермайди. Қиммат бўлса-бўлсин, лекин у сизга ёрдам беради.

Менинг кўшнимга уч марта «тез ёрдам» чақиринди, келишмади, ўғли уларга кўнғироқ қилиб, телевидениени чақиринини айтганди, улар дарров етиб келишди. Агар одам қаерга, қандай мурожаат этишни билмаса, қонун-ларни билмаса, муаммолар билан тўқнашаверади.

Кўричагим бор эди, беморхонада операция учун 30 минг рубл тўлашимни айтишди, лекин мен суғуртага кўнғироқ қилишларини айтдим. Улар рад этишди, лекин ўғлим телевидение чақирмоқчи эканлигини ва менинг касаба иттифоқи аъзоси эканлигимни билишгач, улар ўша кунидек полис бўйича операция қилишга рози бўлишди (*Севара*)

 Бу ерда яшаган менинг синфдошимнинг ўғлининг кўричаги оғриб қолди. Улар врачга

мурожаат этишди, лекин у операция пуллик эканлигини айтди. У суғурта ширкатига кўнғироқ қилди ва бу ҳақда сўради. Натижада уни бепул операция қилишди. Шундай қилиб, тиббий полис ёрдам беради, фақат ундан қандай фойдаланишни билиш зарур. (*Фотима Зарипова*)

Албатта, бемор бўлмаган яхшироқ. Кўпинча муҳожирлар
 врачларга экстрен ҳолатларда мурожаат этишади. Масалан, жароҳат олганда ёки зудлик билан операция зарур бўлганда. Бундай ҳолларда бепул тиббий хизмат кўрсатилади. Тортинмасдан суғуртага кўнғироқ қилиш ва билмоқ зарур, врач айтди деб, дарровгина пул бермаслик керак.

Агар одам жароҳат олса ва иш берувчи айбдор бўлса, яъни иш шароити қулай бўлмасдан, техника хавфсизлигини бузган бўлса, ундан даволаниш учун тўлашни талаб этмоқ зарур. Лекин бу ерда яна бир нарсани маслаҳат бермоқчиман: одамлар эътиборлироқ бўлишлари зарур, ҳаёт ва саломатлик учун шарт-шароитлар ёмон ва хавfli бўлган ерларга ишлашга боришмасин. Агар Сиз ўзингиз ҳақида ўйламангиз ва қайғурмангиз, Сиз ҳақингизда ким ўйлайди? Бунда пул ишлай олмайсиз ва яна зарар кўрасиз, яқинларингизга ташвиш орттирасиз ҳам. (*Ойгул*)

Эксперт шарҳи

Зарур бўлган тақдирда албатта тиббий ёрдамга мурожаат этинг.

Бахтсиз воқеаларда, жароҳат олинганда, захарланганда ва ҳаёт учун хавfli бўлган ўтқир

касаликларда тез тиббий ёрдам БЕПУЛ кўрсатилади, ҳатто сизда полис ва бошқа ҳужжатлар бўлмаса ҳам.

Сизга ихтиёрий ёки мажбурий тиббий суғурта полисини берган суғурта ташкилоти телефон рақами ва номини эсда тутинг – агар Сиз полисингизни йўқотиб қўйсангиз, ўша суғурта ширкатига мурожаат этиб, уни тиклашингиз мумкин, ё тез тиббий ёрдам зарур бўлиб қолган ҳолатда полисинг расмийлаштирилганини тасдиқлаиб олишингиз мумкин.

Суғурта полиси йўқолиши мумкинлиги назарда тутилган ҳолатда унинг нусхасини қилиб олиш фойдалидир. Ишлаб чиқариш жараҳати олинган ҳолатда беморхонада Сиз бу айнан иш пайтида юз берганини айтинг ва полицияга, прокуратурага ёки давлат меҳнат назоратига мурожаат этинг. Иш берувчи Сизга даволаниш учун барча харажатларни тўлаши ва иш қобилиятини йўқотганингиз, соғлигингизга етган зарар, маъна-вий ва моддий зарар учун тўлаши зарур, шунингдек, меҳнатни асраш қоидаларини бузганлиги учун жавобгар бўлади.

Ижтимоий ташкилотлардан ёрдам

Мухожирларга бепул ёрдам, маслаҳат берадиган, муаммоларини ҳал этишга кўмаклашадиган ижтимоий ташкилотлар бор. Болаларга рус тилини ўргатишга бепул ёрдам берадиган ташкилотлар бор, масалан, «Дети Петербурга».

Масалан, биз ўзимиз рус тилида мулоқот қилиш учун тил клубини ташкил этдик. Учрашамиз, турли

мавзуларда суҳбатлашамиз, 5 ёшдан 70 ёш-гача бўлган одамлар келишади. (*Гулнора*)

 Бизнинг «Дети Петербурга» ташкилотимизга мурожаат этишингиз мумкин. Мен бу ташкилотда ёрдамчи (волонтер)ман. Биз муҳожирлар ва қочкинларнинг болаларига ёрдам берамиз. Уларга рус тилини ўргатамиз, музей ва театрларга, экскурсияга олиб борамиз, шаҳар лагерларига жойлаштирамиз. Буларнинг ҳаммаси бепул. Агар болангиз рус тилини билмаса, ва унинг мактабда муаммоси бўлса, бунда «Дети Петербурга» ташкилотига мурожаат этишингиз мумкин.

Мен шунингдек, «Гул» газетасини тайёрлашга ёрдам бераман. Бу Марказий Осиё аёллари ва уларнинг оила аъзолари учун газета. У тўрт тилда – ўзбек, тожик, қирғиз ва рус тилларида нашр этилади. Биз унда муҳим мавзуларда мақолалар ёзамиз, масалан, болани қандай қилиб мактабга жойлаштириш ёки Россия олий ўқув юртларига кириш, оилавий зўравонлик нима эканлиги ва унга учраган ҳолатда қаерга мурожаат этиш ҳақида, муҳожирларга ёрдам берадиган ташкилотлар ҳақида ёзамиз. Газетада Марказий Осиёдан ва Россиядан бўлган қизлар ва аёллар ишлашади. Газета ҳақида кўпроқ билиш ва унинг электрон кўринишини бу ерда ўқиш мумкин vk.com/gazetagul (*Айим*)

 Менга китобча қилиш ғояси жуда маъқул, муҳожирлар ўзларининг бу ерда учраётган турли муаммолари ҳақида муҳожирларга сўзлаб беришла-

ри фойдали. Биз бу билимларимизни бошқалар билан ўртоқлашсак ва муаммоларни биргаликда ечсак, яхши бўларди. Ўзимизга ёрдам беришни ўрганиш зарур, мен бунни жуда муҳим, деб ўйлайман. (*Шаҳноза*).

 «ПСП-фонд»да кўп марта бепул маслаҳатлар олдик. Менга ва менинг танишларимга ёрдам беришди. (*Севара*)

 Ўғлимнинг ишида ёнғинга қарши система ишлаб кетган, товарни ивитган, савдо уч соатга тўхтаган. Бошлиқлар гўё у сигнализацияга тегиб кетган деб, ўғлимга 25 минг рубл жарима солишди. Ўғлимнинг паспортини тортиб олишди, ишдан ҳайдаймиз ва Россиядан чиқартириб юборамиз, деб кўрқитишди, иш ҳақини беришмади. «ПСП-фонд»да бизга қандай иш кўришни айтишди. Меҳнат назоратига шикоят қилдик. Натижада бизга 25 минг рублни қайтаришди ва ўғлимнинг ҳамма иш ҳақини тўлашди. (*Фотима Зарипова*)

Эксперт шарҳи:

Россияда мураккаб масалаларда бутунлай бепул касбий ёрдам кўрсатадиган кўплаб ижтимоий ташилотлар мавжуд. Ўз касбининг усталари бўлган кишилар билан маслаҳатлашинг, фақат юртдошларингиз ва танишларингизга суяниб қолманг – уларнинг кўплари сизга чиндан ёрдам беришни исташади, ле-кин қонунчиликни яхши билишмайди.

Маҳаллий аҳоли билан мулоқот

 Россиянинг ўз анъаналари бор ва уларни ҳурмат қилиш зарур, мен доим бу ҳақда айтаман. Бошқа мамлакатга келдингми – у ерда қабул қилинганини қилмоқ керак. *(Гулнора)*

 Руслар билан мулоқотда бўлиш зарур, ўз қобигингда ўралашиб қолмаган яхши. Ишда, кўшнилар билан, мактабда ота-оналар йиғилишига борсанг, у ерда гапирмоқ керак. *(Замира)*.

 Мен руслар билан гаплашиб, кўп фойдали ва муҳим маълумотларни билиб олдим, бу ерда дугоналар орттирдим. Менга маслаҳат бериб, ёрдамлашишди, қайси сайтларда яхши иш топиш мумкинлигини, қайси ширкатга бормаган маъқуллигини айтишди. *(Шаҳноза)*

 Мен фақатгина ўз диаспоранг орасида яшамасликни маслаҳат берардим, бунда янги жойда мослашиш қийин кечади. Мен одамлар фақат худди ўз кўлмакчасида яшаётгандек яшаётганликлари, фақат ўз тилларида гаплашиш-лари, русчада ёмон гапиришлари ҳолатларини биламан – улар орасида бу ерда 20 йил яшаётганлар ҳам бор. Ва ҳар доим ҳам миллий диаспораларга ишониш керак эмас. *(Ангелина Сауле)*

 Муҳожирнинг ўзи бу ерга келдими, демак, ким билан мулоқотда бўлишини тушуниши

керак – бунда унинг ўзи ташаббус кўрсатиши керак. Тадбирларда унинг очикқўнгиллиги ва яйраб қатнашишига қараб кутиб олишади ва қабул қилишади. (Марина Бусигина)

 Мен рус дўстлари ва дугоналари бўлган, улар билан мулоқотда бўладиган кўп одамларни билман. Менинг ҳам рус дугоналарим бор, аёллар, онахонлар билан кўришиб турамиз, яхши муносабатда бўламиз.

Мен доим ёшларимизга қўшнилар билан саломлашинглар, доим очик чехрада бўлинглар дейман, маслаҳат бераман. Агар кекса кишилар оғир сумка кўтариб кетаётган бўлсалар, ёрдамлашинглар, дейман. (Фотима Зарипова).

 Турли одамлар билан мулоқотда бўлиш керак: фақат ўзингнинг тор доирадаги одамларинг билан эмас, балки бошқа мухожирлар билан ҳам, маҳаллий одамлар билан ҳам. Бу дунёқарашингни кенгайтиради, ҳаётнинг турли соҳалари ҳақида турли хил ахборотни билиб оласан. Агар ким биландир ёмон муносабатда бўлган бўлсанг ва ишинг юришмаган бўлса, ёқимсиз одамлар учраган бўлса, албатта, бундай ҳоллар ҳам бўлади, биқиниб олиш яхши эмас ва ҳаммани улар каби ўйламаслик керак. Ҳар бир халқда яхши ва ёмон одамлар бўлади, лекин яхшилар барибир кўп. (Ойгул).

 Буерда «кийинишингга қараб» кутиболадиганлар ва одамларни маҳаллий ё келгиндига бўладиган,

инсоннинг касби ишчими ё идорада ишлайдими, унинг телефонининг модели қанақа ва кийимига қайси тамға босилган, деб ажратадиган одамлар бор. Буни айниқса Москвада кўпроқ ҳис қилиш мумкин. Бунга хотиржам муносабатда бўлмоқ зарур. Лекин менга кўпроқ очиқкўнгил одамлар учрашади ва улар билан яхши муносабатда бўламан. (Ирина)

Эксперт шарҳи

Россияда жамоатчилик жойларида ўзини тутмоқ ва атрофдаги одамлар билан муносабатда бўлиш меъёрлари мавжуд: масалан, баланд овозда гапириш, транспортда емоқ, кўчада пиво ичмоқ, ифлослантирмоқ одатдан ташқари саналади. Транспорт ва жамоатчилик жойларида кекса кишиларга жой бўшиатиб бериш қабул қилинган. Гаплашишга уриниш учун тиргалиб олмоқ, ўта яқин келмоқ, уйга таклифсиз кирмоқ атрофдагиларнинг норозилигини туғдиради. Ҳурмат этмоқ ва тартибли бўлиш меъёрга кирган.

Россия – дунёвий мамлакат: ибодатхоналар, мачитлар ва диний бирлашмалардан ташқарида ва диний байрамлардан бошқа кунларда диний фаолиятини кўрсатмоқ, ахлоқ, кийим, ўзини тутуш ҳақида диний тасаввурларини билдирмоқ галати туюлади ва кўпчилик томонидан маъқулланмайди.

Россия – аёллар ва эркакларнинг тенгҳуқуқлиги эътироф этилган мамлакат. У қонун билан қўриқланади. Қоидага кўра, оиладаги муносабатлар тенгҳуқуқлидир. Россиялик аёллар оила қуриш ва

ишлашга эришадилар. Аёллар чиройли кийинишни яхши кўришади. Ўзларининг чиройларини кўрсатиш – бу мустақиллик ва ўзича иш тутишни кўрсатмоқдир, асло ким биландир танишишга тайёр туриш дегани эмас. Кўчада танишиш қабул қилинган эмас. Аёлларнинг ҳуқуқлари ва эркинлигини чеклаш, оилада зўравонлик қилиш мумкин эмас, бу жамоатчилик ва қонун томонидан қораланади.

Россияда болалар, ўғил болалар ҳам, қизлар ҳам албатта мактабда таълим олишлари шарт, кейин, истақларига кўра коллеж ё университетда ўқишади. Болалар меҳнатидан фойдаланиш, уларни уйда оғир меҳнатга тортиш ва ишда отаоналарига қарашишлари қабул қилинмаган.

Дам олиш

 Шаҳарда жуда кўп тадбирлар ўтказилади, хатто бепуллари ҳам бор, жуда чиройли шаҳар байрамлари ўтказишади. Биз Ғалаба кунига бордик, катта таассуротлар олдик. Мен Петербургнинг кўплаб музейларига ойига бир марта бепул кириш мумкинлиги ҳақида билмас эканман. Бу хабарни музейларнинг сайтларидан билиб олиш мумкин. Албатта вақт топиб, музейлар, паркларда бўлиш керак, Петергоф фаввораларини кўриш лозим. МДХдан бўлган 16 ёшгача болаларга худди россиялик болалар каби паркка кириш бепул. (Шаҳноза)

 Петербург – бу ажойиб бир шаҳар! Тарих ва маданиятини ўрганинг, бу ерда жуда кўп қизиқарли нарсалар бор. Биз бошқа муҳожирлар ва уларнинг болалари билан тўпланиб экскурсияга борамиз, дарё сайрига чиқамиз, Пушкинга борамиз, Эрмитажга кирамиз. Ҳар доим кўп пул сарфламасдан дам олиш имконини топиш, биргаликда тўпланиб гуруҳий экскурсияга чиқиш мумкин. (*Гулнора*).

 Мен бўш вақтимда ҳаммага бепул маслаҳатлар бераман. Фойдали маслаҳатлари бўлган китобларни ўқийман, ўрганаман, бошқаларга ҳам ўрганишни маслаҳат бераман. (*Севара*)

 Петербург – музей-шаҳар. Албатта, унинг энг диққатга сазовор жойи – бу Эрмитаж, дунёдаги энг йирик музейлардан. Эрмитажга кириш чиптаси 700 рубл. Агар Сиз РФ фуқароси бўлсангиз, паспортингизни кўрсатиб, 400 рублга олишингиз мумкин. Лекин Эрмитажда ҳамма учун бепул кириш мумкин бўлган кун бор – бу ҳар ойнинг биринчи пайшанбаси.

Петербург, олдинги Ленинград бой тарихга эга ва қаҳрамон-шаҳар бўлгани учун, у Иккинчи Жаҳон урушида 872-кунлик қамални бошидан кечирган, Ленинград мудофааси ва қамали музейини албатта кўрмоқ керак. Музейда уруш даврига оид экспонатлар мавжуд. Кўплаб суратлар, хатлар бор, уларни кўрар, ўқир экансиз, ўша давр муҳитига тушиб қоласиз. Тарихнинг бу саҳифаларини билиш зарур, музей сизни ҳеч қачон лоқайд қолдирмайди. Музей сешанба ва

ҳар ойнинг охирги пайшанбасидан ташқари ҳар кун ишлайди, 10:00 дан 18:00 гача. Чипта нархи эса – 250 рубл, мактаб ўқувчилари, студентлар ва пенсиядагилар учун – 60 рубл (*Айим*)

 Мени негадир Қизил Хоч ўзига тортди, волонтерлик қилиб, якшанба кунлари болаларга ёрдам бера бошладим. Мен бунгача шаҳарда негадир тез мослашиб кета олмаётгандим. У ерда ажойиб болалар бор: мухожирларнинг болалари, биз билан кўшни яшайдиган кишиларнинг болалари ҳам бор, у ерда улар ўйнашади ва овқатланишади, ота-оналари бўлса, дам олишади. Қизил Хочга бориш, болаларни ҳам эргаштириб бориш мумкин. У ерда яхши, сенга қарашадиган кишилар бор, улар орасида ажойиб маҳаллий ёшлар, қизлар ва йигитларни учратиш мумкин. Мен бу мослашиш учун энг яхши шароит деб ўйлайман, сенга маъқул келадиган ажойиб бир муҳит. Қизил Хоч ва унга ўхшаган бошқа ташкилотлар, жамғармаларда ҳузур қиласиз, кўнглин-гизга илиқлик югуради. (*Марина Бусигина*)

 Петербургда маданий дам олиш учун жуда кўп жойлар бор, улар ҳақида маҳаллий аҳолидан сўраб олиш ва интернетдан қидириш мумкин. Музейлар, театрлар, кинотеатрлар, турли хил тўғараклар и секциялар мавжуд, танловлар, турли хил тадбирлар, экскурсиялар ўтказилади. Агар ўзингиз бормасангиз ҳам, болаларни бунга ўргатинг, улар нима биландир шуғулланишсин. Фақат иш ҳақида,

тирикчилик қилиш, пул топишни ўйлайвериш яхши эмас, бунда одам худди айлана чархдаги олмахонга ўхшаб қолади. Мен бундай қилмоқ нотўғри деган фикрга келганман.

Петербурглик дугонам менга ҳатто Ленинграддаги қамал кунлари ҳам ахвол қанчалик ёмон ва қийин бўлмасин, одамлар концертга боришгани, бо-лаларни театрга олиб боришганини айтиб берди. (*Ойгул*)

Кутубхоналарда бепул тил ўрганиш клублари бор, турли хил кинонамойишлар, фестиваллар ўтказилади. Мен тасодифан бир эълонни кўриб қолдим. Шунчаки қизиққаним учун у ерга бордим. Мактабда мен фаол ва ҳамма нарсага қизиқар эдим, олимпиадаларда қатнашардим, кейин ҳамма қизиқишларим сўниб кетди. У ерда мен турли одамлар билан қизиқарли учрашувларда бўлдим, менга ёқди. Мен инглиз тилини ўргана бошладим, уни мактабдан кейин унутиб юборгандим. (*Ирина*)

Эксперт шарҳи:

Россияда тез мослашиб кетиш учун Сизга маҳаллий аҳоли билан кўпроқ мулоқотда бўлишни, дўстлар орттиришни, байрамларда қатнашишни, кинотеатр, музей, театр, кутубхоналарга бориб туришни, рус тилини ўрганишни тавсия этамиз. Санкт-Петербургни Россиянинг маданий пойтахти деб аташади – бу ерда 97 та олий ўқув юрти, 198 та кутубхона, 200 тадан ортиқ музей, 68 та парк, 100 дан ортиқ театр, 50 дан ортиқ концерт зали мавжуд.

Шаҳарда ҳаммаси бўлиб 70 тадан кўп қасрлар, маданият ва ижодиёт уйлари фаолият юритади. Улар билан алоқа қилишни Сизга энг яқин муассасадан билиб олиш ёки Санкт-Петербургнинг Маданият комитети сайтидан топиш мумкин - <https://spbculture.ru/ru/institutions/6/>

Ўсмир-ёшлар марказларида ва клубларида спорт секциялари, узайтирилган кун ва психологик қўллаб-қувватлаш гуруҳлари, қизиқишга кўра тўғарақлар амал қилади, ижтимоий ходимлар ишлашади. Ўзингизнинг районингиздаги ўсмир-ёшлар клублари билан алоқаларни Санкт-Петербургнинг «Дома молодежи» сайтида топиш мумкин - <http://spbdm.ru/podrostkovoye-molodezhnye-tsentry-i-kluby.html>

Петербург кутубхоналари – ҳар қадамда топиш имкони бўлган маданий ва ахборот марказлари. Кутубхоналарда катталар учун ҳам, болалар учун ҳам кўплаб қизиқарли тадбирлар ўтказилади. Уларнинг фаолияти ҳақида «Общедоступные библиотеки Санкт-Петербурга» сайтидан билиб олиш мумкин - <https://spplib.ru>. Кутубхоналар базасида чет эллик фуқаролар учун «Уголки мигранта» ахборот нуқталари ишлайди – уларнинг рўйхатини қуйидаги манзилдан топиш мумкин - <http://migrantinfo.kmormp.gov.spb.ru/ugolki-migranta/>

Санкт-Петербург ва унинг диққатга сазовор жойлари ҳақида, шунингдек, чет эллик фуқароларнинг Россия жамиятига мослашиб ва киришиб кетишига кўмаклашувчи тадбирлар борасида Санкт-Петербург Ҳукуматининг мухожир-ларга ёрдам берувчи «Добро

пожаловать в Санкт-Петербург!» расмий сайти-дан билиб олиш мумкин- <http://migrantinfo.kmormp.gov.spb.ru/>.

РВП, ВНЖ, Россия фуқаролиги

 Фуқаролик олиш – бу узоқ вақт оладиган иш. Фуқаролик олиш учун 10 йил вақтим кетди. Аввал РВП - Россияда яшаш ижозати, сўнг ВНЖ - яшаш ҳуқуқи, кейин фуқаролик. Фирмалардан жуда кўп таклифлар тушади, пул учун барча муаммоларни ҳал этиб беришни ваъда қилишади. Яхшиси, уларга мурожаат қилмаслик керак. Давлат ва ижтимоий ташкилотлар бор, улардан ахборот олиш яхшироқ. (Гулнора).

 РВП га ариза берилганда, даромадлар ҳақида маълумотнома зарур (ишдан ёки банкдан маълумот). Зарур ҳужжатлар рўйхатида бу йўқ, лекин ариза топширилаётганда барибир сўрашади, шунинг учун олдин ишдан берилган маълумотнома ва яшаш минимумига мувофиқ ҳисобдан кўчирмани тайёрлаб кўйинг.

РВП ёки ВНЖга ҳужжатлар топширилаётганда даромадларингиз ҳақида банкдан берилган кўчирма билан маълумотнома тайёрлаш яхшироқ ва осонроқ. (Наталья)

 Биринчи галда навбатларга тайёр бўлмоқ зарур, навбатлар ҳамма ерда бор ва қаердадир жараён тез ўтади деб ишонинш мутлақо соддаликдир. Одамлар

билан танишиш, танишлар билан келмоқ, алоқалар бўлиши зарур ва ҳо-казо. Қатъий, ишни битиришга интиладиган бўлмоқ зарур, эшикни ёпиб олишса ҳам, барибир кириб бораверинг. Рус тилини билган одам тўғридантўғри қариндошлари бўлган кишилар Россияда яшаганликлари ҳақида хужжат олиб бориши зарур. Айнан туғилган эмас, яшаганликлари учун. Агар бу подшоҳлик Россиясида бўлса, архив маълумоти зарур, фалончи Иванов ўша пайтда қишлоқда яшаган дейилган, агар бу РСФСРда бўлса —ЖЭКдан маълумотнома зарур, унда фалончи маълум вақтда у ерда бўлгани кўрсатилади, ва бу рус тили ташувчиси сифатида эътироф этиш учун етарли бўлади. Мана шундай қизиқ тартиб.

Олдиндан ўз мамлакатингиз фуқаролигини рад этишингиз рарур, бу жа-раён узок чўзилади ва агар бир йил бўлмаса, камида ярим йил вақт олади. Россияга келганча жараён бошланиши учун барча маълумотларни йиғиш ва кейин Россияга йўлга чиқиш зарур, рус тили ташувчиси мақоми расмийлаштирилгунча – айнан фуқароликдан воз кечиш иши ҳам тайёр бўлади. Бу ерда консуллик орқали қилмоқ анча қиммат ва анча кўп вақт олади.

Қонун бузилишига рўпара келсангиз, шикоят ёзишдан кўркманг.

Суҳбат пайтида тасдиқлай олишингиз мумкин бўлган барча даромад манбаларингизни кўрсатинг. Ҳар гал ҳамма нарсани текшириш зарур ва биронта назоратчи сизни ишонтира олмаса, албатта бир неча назоратчидан бу тўғрида сўраб чиқинг. Бунда ҳаммасини текшириб

кўриш, ҳамма билан, айниқса, қабулхонада ўтирган кишилар билан маслаҳатлашиш керак, улар бу борада кўп нарсаларни кўрган бўлишлари ва бошқаларга қараганда кўпроқ маслаҳат беришлари мумкин.

Кейин мен муҳожирлик қайдида турмаганим учун яна муаммо пайдо бўлди: мен фуқаросиз шахс учун яшаш ҳужжатини олганимда, менга почта орқали ҳам қайддан ўтишингиз мумкин, дейишди. Маълум бўлишича, айнан муҳожирлик хизматида қайддан ўтиш зарур экан, айнан уларнинг идораларига бориб. Бош идора биносига чопиб боришимга тўғри келди, мени жаримага тортишди ва шундан кейингина менга ҳужжат беришди. Ҳамма нарсани, мутлақо ҳамма нарсани текшириш зарур ва назоратчилардан шундайми ё йўқлиги борасида сўрамоқ керак. (Марина Бусигина)

Эксперт шарҳи

Вақтинча яшаш учун ижозат ва Россия фуқаролигини расмийлаштиришида воситачилар хизматидан фойдаланманг – Сиз ҳар доим тўғридан тўғри Муҳожирлик масалаларига оид бошқармага мурожаат этишингиз мумкин. Ҳушёр бўлинг – йирик шаҳарларда, Москва ва Санкт-Петербургда Сиз доимий яшашни расмийлаштиришида узун навбатларга ва бошқа қийинчиликларга дуч келишингиз мумкин: Россия фуқаролигини бошқа минтақаларда расмий-лаштириши анчагина энгилроқ. Сохта никоҳлардан ўтманг ва пора берманг - бу фактлар ҳужжатларни расмийлаштириши пайтида маълум бўлиб қолиши мумкин ва Сизнинг фуқаролигингиз бекор қилинади.

РВП унинг амал қилиш муддатида чет элик фуқарога РФ ҳудудида доим ва кирдичиқди қилмасдан туриши, патент расмийлаштирмасдан расмий равишида ишлаш, РФ бўйлаб эркин ҳаракатланиши, шунингдек, РФда яшаш ҳуқуқини олиш учун ариза бериши, кейинчалик Россия фуқаролигини олиш имкониятини беради.

РФнинг аҳоли зич яшайдиган минтақаларида, айниқса, Москва ва Санкт-Петербургда вақтинча яшаш учун ижозат квотаси олиш имконияти одатда жуда кам, лекин у Россиянинг аҳоли кам яшайдиган минтақалари ва областларида кўпроқ берилади.

РВП берилиши учун ариза топириши тартиби ва бунинг учун зарур бўлган ҳужжатлар, жумладан, аризалар намуналари ва билдирувлар ҳақида қуйидаги манзилдан билиб олиш ва уларни кўчириб олиш мумкин - <https://гуvm.мвд.рф/gosuslugi/item/12896/>

Агар Сиз Россия Федерациясига кўчиб келишни ва Россия Федерацияси фуқаролигини олишни истасангиз, ва келиб чиқшингиз Россиядан бўлса, Сиз ва оила аъзоларингиз ватандошларни кўчириши давлат программасидан фойдаланишингиз мумкин. Давлат программасида қатнашиши 6 ой давомида Россия фуқаролигини расмийлаштиришни англатади. Давлат программаси, Россия минтақалари, кўчиб келиш шарт-шароитлари ва давлат қўлловини олиш борасидаги тафсилотлар ҳақида мазкур сайтдан билиб олишингиз мумкин: www.aiss.gov.ru - «Соотечественники» портали: ватандошларни РФга кўчириши давлат программаси сайти.

Ҳар тўғрида

 Бу ерда бизнинг миллий таомларимизни пишириш учун зарур бўлган барча масаллиқлар ва зияворларни бемалол сотиб олиш мумкин. Мен бу ерда ҳар беш кунда нон ёпаман, тўғри тандир эмас, «духовка»да. Петербург-да яхши овқатлар пишириладиган ўзбек кафелари кўп, у ерда ўтириб, сухбатлашиш мумкин. (*Фотима Зарипова*)

 Ҳозир Россия жамиятида аёлнинг уйдаги бурчлари борасида турли хил гапларни эшитиш мумкин. Айрим рус аёлларининг айтишларича, аёллар эркаклар билан бирдай ишлашади, шундай экан, уйдаги ишларни ҳам тенг бўлиб бажариш керак. Биз кўпинча худди ватанимизда бўлган тартибларни сақлаб қоламиз, аёл уйдаги барча ишлар, болалар тарбияси учун ҳам жавоб беради, овқат пиширади, уй тозалайди, кир ювади, магазинга боради.

Бу ерда ёш аёллар ташқи кўринишга, кийимга кўпроқ эътибор берадилар, спорт билан шуғулланишади. (*Ойгул*)

 Агар яхшилаб қидирсангиз, тажрибали кишилардан сўрасангиз, озиқовқатни арзон сотиб олиш мумкин бўлган магазин ва бозорларни ҳар доим топасиз. Худди шундай кийим ва оёқ кийимини ҳам. Агар озиқ-овқатни ол-сақ, қаердадир арзон гўшт сотиб олиш мумкин бўлса, бошқа бир ерда ун ва ёрма, яна бошқа ерда мева ва сабзавот оласиз ва уларнинг

ҳаммаси турли томонда бўлиши мумкин. Лекин биз буни осонгина билиб оламиз. Соатлаб ва дам олиш кунисиз ишласанг, у ерларнинг ҳаммасига боришга вақт топа олмайсан. Кучинг ҳам қолмайди, вақтинг ҳам. Лекин тежашни ўрганмасанг ва дуч келган жойдан сотиб олаверсанг, уйингга жўнатиш учун пул тўплай олмайсан. Бу ерда ҳаёт кечиринг ва уйингга ҳам жўнатиш учун эса, қирқ минг рубл атрофида пул ишлаш зурад. Агар кам пул топсанг, фақат бу ерда яшашинг учун ишлаган бўлиб чиқасан. *(Жазгул)*

 Бу ерда агар аёл ҳижобда ёки ёпинган бўлса, баъзан ёмон ва шубҳали муносабатга дуч келиш мумкин, айниқса мусулмонлар билан яхши таниш бўлмаган одамлар шундай муносабат қилишади. Петербургда жуда оз аёллар бундай юришади, уларни онда-сонда кўриш мумкин, шунинг учун одамлар бунга одатланишмаган.

Оддий магазинларда мусулмон аёл учун ёпинадиган кийим топиб бўлмайди, махсус магазинларга бориш зарур, уларни интернетда ва ВКонтакте сайтида осон топиш мумкин. *(Замира)*

 Бу ерда кийим ва оёқ кийими, ҳатто бозорларда ҳам биздагига қараган кўпинча қиммат бўлади. Кўп нарсани уйдан олиб келган яхши. Бозор бўлса ҳам, у ердаги нарсалар магазиндагига қараганда арзонроқ дегани эмас. Мавсум охирида савдо марказлари, тармоқ магазинларида бозорда сотиб олинганига қараганда арзон сотиб олиш мумкин. Болалар кийими ва умуман,

болалар буюмлари – бутунлай қиммат, болаларни олиб келадиган бўлсангиз, бунга тайёр бўлинг. Ва болалар қишлоқда ёки кичик шаҳарларда ўсган бўлсалар, кўрмаган нарсаларини кўришади, кўзлари ўйнаб кетади, ҳаммасини сотиб олиб беришларини исташади, айниқса қўшни болаларда ё синфдошларида бу нарсалар бор бўлса, болангиз ҳам буларни хоҳлайди. Сиз бўлсангиз, болангиз бошқалардан ёмонроқ кийинмаслигини истайсиз. Гарчи бу истакни амалга ошириш кўпинча аҳмоқона бўлиб чиқади, ва кўп ўтмасдан аслида кераксиз нарсани болангиз ташлаб юборади. Лекин ҳамма шундай қилади, ҳамма сотиб олади, демак, керак экан. Катта шаҳарда шундай қили-нади. Шундай экан, агар мақсадингиз пул ишлаш ва жамғариш бўлса, болалар билан қийинроқ бўлишини тушуниш зарур. (*Шаҳноза*)

 Петербург – бу катта ва у албатта, қиммат шаҳар, ҳеч бўлмаганда менинг ватанимдагига солиштирганда шундай. Мен озиқ-овқат учун кўп сарфлайман. Бу ерда табиий озуқаларни топиш қийинроқ. Агар сен қишлоқдан ёки кичик шаҳардан келган бўлсанг, ва мева ва сабзавотлар химикатсиз бўлишига, сут ва творог ҳақиқий, гўшт янги бўлишига ўрганган бўлсанг, бу ерда уларни топиш қийин ва бори ҳам жуда қиммат. Ленинград областида ишлаганимда, у ердаги фермер хўжаликларидан янги маҳсулотларни сотиб оламан. (*Ирина*)

 Бу шундай гап, бу борада бировга маслаҳат бериш ҳам ғалати, лекин биринчи марта келганимда

дугонам билан унга дуч келдик. Петербургнинг ҳавоси совуқ шимолий иқлим, бу ерга келишингдан олдин ўйлаганингга қараганда совуқроқ. Ҳатто кузда ҳам жуда совуқ бўлади ва май ойида ҳам қор ёғиши мумкин. Қишда эса, умуман -30 даража бўлиши мумкин. Шунинг учун иссиқ кийимлар олиш зарур ёки уларни сотиб олиш учун пулинг бўлгани яхши. (*Ситора*).

**Янада кўпроқ маслаҳатлар, қонунчиликка оид
маълумотлар ва фойдали жихатларни қуйидаги
сайтдан топишингиз мумкин
www.migrussia.ru**

**Ҳуқуқий масалаларга оид бепул маслаҳатларни
БФ «ПСП-фонд»да олишингиз мумкин
Тел.: +7 (812) 337-57-85, +7 953 141-31-09**

**Меҳнат муҳожирлари болаларига рус тилини
ўрганиш, мактабга жойлаштиришдаги ёрдамни
СПб РОО «Дети Петербурга» да олишингиз мумкин
Тел.: 8 911 773-77-87**

Мигрантки советуют мигранткам
Полезные советы о жизни в России
(на узбекском языке)

Подготовка публикации:
БФ «ПСП-фонд»

Составитель: Ефимова О.Б.

Редактор: Панич Б.Л.

Контакты:
БФ «ПСП-фонд»
(бесплатная консультационная помощь мигрантам,
членам их семей и работающим с ними специалистам)
Телефон: +7 (812) 337-57-85
Электронная почта: bp@psp-f.org
Сайты: www.psp-f.org, www.migrussia.ru

Подписано в печать:
Тираж 500 экз. Заказ №
Отпечатано в типографии “L-PRINT”
192007, Санкт-Петербург,
Лиговский пр., 201, лит. А, пом. 3Н

